

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

100. An si Inquisitor cogeret reum sine Episcopo ad abiurationem, talis sic
aburans maneret subiectus poena relapsi? Et quid è contra? Et an liceat
Inquisitoribus suspectum de hæresi vehementer cogere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

§.1. **N**egativè videtur respondendum, per ea, quæ adducit glossa in cap. accusatus, §. eum vero in ver. simpliciter, de hæret. in 6. Calderinus de hæret. p. 2. c. 20. n. 1. in fine. Vmbertus Locatus in Inquisitionis formula, sub tit. forma abjurantis leviter suspecti. Eymeric. in direct. Inquis. sup. tit. forma abjurandi hæresim quando deatus est suspectus leviter, à n. 163.

2. Sed prolixè affirmativam sententiam tenendam esse puto, ut superius etiam adnotavi, & ita observari Romæ in sacro Tribunali sanctæ Inquisitionis testatur Pegna in direct. Inquis. p. 3. com. 4. & ita etiam observatur in sacro Tribunali S. Inquisitionis Hispaniæ, teste Roderico Acugna de Confess. sollicit. q. 2. n. 2. 2. & hanc sententiam tenent etiam Doctores, ut Simanca in cathol. instit. tom. 1. n. 12. & tit. 57. n. 7. Decian. in tract. crim. lib. 5. cap. 47. n. 10. Zecchius in sum. tom. 1. tit. de fide cap. 11. n. 5. & alij.

RESOL. XCVIII.

An Inquisitores possint punire tanquam relapsos, qui de vehementi abjurarunt, non autem fuerunt convicti per plenas probationes, si postea in secundo relapsu plene convicti sunt?
Et aliqua alia circa hoc advertuntur? Ex p. 4. tract. 8. Rel. 30.

§.1. **S**ententia affirmativa est clara, per text. in cap. accusatus, de hæret. in 6. & illam docent DD. quos citat & Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 8. n. 2. Vnde infertur non esse relapsum illum, qui primò de levi abjuravit, quamvis post huiusmodi abjuratorem de hæresi fuerit convictus, quod etiam habetur in direct. cap. accusatus.

2. Nota verò cum Squillacensi de fide cathol. cap. 3. n. 2. quem citat & sequitur Sanctarellus de hæresi c. 42. dub. n. 6. in fine, quod si aliquis postquam fuerit in hæresim relapsus, cum ante relapsum & abjuratorem esset de crimine hæresis leviter suspectus, post abjuratorem plene probetur quod verè illud crimen ante commiserit, hunc esse dicendum verè relapsum, & afficiendum pœna relapsis imposita.

3. Notandum est etiam hic obiter primò cum Menochio lib. 1. consil. 81. n. 150. & aliis, non esse relapsum qui post abjuratorem de vehementi iterum abjurat, quia de novo redditur suspectus de hæresi, & ita declaravit Pius V. anno 1567. ut notat Vmbertus Locatus in præxi Inquis. vers. vehementis suspicio, n. 1. Vnde ex hoc sequitur non esse relapsum qui hæresim abjuravit tanquam fautor hæreticorum si post abjuratorem iterum illis favet, ut docet Decianus in tract. crimin. lib. 5. cap. 56. n. 16. & alij. Vide Zanardum in direct. Theol. par. 2. cap. 7.

4. Notandum secundò non esse relapsum qui post purgationem relabitur in hæresim, si purgatio fuerit imposita propter levem suspicionem de hæresi, secus autem si fuerit imposita propter vehementem suspicionem. Ita Pegna in direct. p. 3. com. 35. & Decian. in tract. crim. lib. 5. cap. 48. n. 51. Imò non dicitur relapsus qui post purgationem incidit in aliam hæresim, sed solum ille, qui incidit in eam hæresim, quam purgavit, quod notat Pegna ubi supra, & Paramus de grig. Inquisit. lib. 3. q. 4. rubr. de expedit. proces. n. 5. nisi generaliter omnem hæresim abjurasset, prout fieri solet, & ratio est, quia qui se purgat, solum de illis hæresibus se purgat, de quibus fuit diffamatus; ergo si in alias hæreses reincidat, non est relapsus.

RESOL. XCIX.

An Christianus fingens se infidelem, & petens iterum baptizari propter elemosinam acquirendam, debet abjurare? Ex p. 6. tit. 8. & Misc. 3. Rel. 9.

§.1. **N**egativam sententiam nominatim contra me sup. habet docet P. Pasqualig. dec. 475. quia cum abjuratio sit desertio hæresis, aliquis in tantum abjurare debet, in quantum est, vel hæreticus, vel suspectus de hæresi, in casu nostro nulla est suspicio de hæresi, talis non petit Baptismum credens posse reiterari, sed ut medium ab obtinendis pecuniis. Ergo. Et cum si, & aliis declarer intentionem, evacuata remanet in tali casu omnis suspicio.

2. Sed hæc opinio certè in nostro Sacro Tribunali non erit admittenda; nam ex facto ipso, videlicet ex reiteratione Baptismi clarum est, quod talis remanet suspectus de hæresi; quod talis reiteratio non fuerit facta ex mala credentia, ut loquuntur nostri DD. sed ex cupiditate commodi temporalis hoc non potest constare nisi per confessionem extra iudicalem Rei, vel iudicalem; per confessionem extrajudicalem, quia ipse vel ante vel post Baptismum hoc aliis communicavit, vel per confessionem iudicalem, quia ab Inquisitoribus interrogatus respondit se reiterasse Baptismum causa commodi temporalis, & non quia crederet posse Baptismum reiterari. Sed neutro casu talis confessio prodest, cum crimen hæresis sit occultum & in mente lateat, & ideo docet omnes Doctores, & est praxis nostri Sacri Tribunalis, quod quando factum per se est hæreticum, vel inducens suspicionem hæresis, non purgatur talis suspicio, quia reus dixit se velle facere, vel fecisse tale factum non ex mala credentia; sed ex alio fine, sed torqueretur super intentione, & si neget se habuisse malā credulitatem, adhuc in foro externo, quia remanet suspectus ex ipso facto indicii ei abjuratio. Et ideo in casu simili de abusu Sacramentorum, supradicta praticantur quotidie in inquisitione Hispanica, & Romana cum polygamis, & sollicitatibus mulierum, qui cum regulariter non habeant errorem in intellectu; & hoc ipsi fateantur, tamen quia ex facto ipso nempe abusu Sacramenti remanent suspecti, ideo abjurare coguntur; unde nescio in casu nostro quomodo P. Pasqualig. possit dicere certò constare de intentione Rei, cum intentio sit occulta; dices constare ex dicto Rei, & ex præsumptionibus. Respondendo, quod ideo non abjurat de formali, sed quia ex facto ipso remanet adhuc suspectus, alia abjuratio ei indici debet.

RESOL. C.

An si Inquisitor cogeret reum sine Episcopo abjuratorem, talis sic abjurans maneret subiectus ad puram relapsi?

Et quid è contra?

Et an liceat Inquisitoribus suspectum de hæresi vehementer cogere ad abjuratorem sine Episcopo? Ex part. 4. tract. 8. Rel. 49.

§.1. **N**egativam sententiam tenet Ferdinandus de Casp. libro in op. mor. tom. 1. tract. 4. disp. 8. q. 1. n. 18. qui hanc sententiam conatur probare ex Clem. de hæret. §. duro.

2. Verum contrariam sententiam præter Pegnam in direct. Inquisit. p. 3. comment. 97. tenet Michael Zanardus in direct. Theol. part. 2. cap. 6. quest. 15. ubi sic ait: Doctores sunt divisi, ita ut aliqui affirmarent posse Inquisitores sine Episcopo indicare abjuratorem, & è contra: tamen oppositum mihi cum aliis tenendum

Et Potestate Inquisitorum. Ref. CI. &c. 453.

tenendum videtur, quia abjuratio quædam pœna est & condemnatio, ad condemnandum autem uterque requiritur, & ita credo esse, ut receptum apud Inquisitores & Episcopos. Si tamen coram uno illorum tantum facta esset, teneret, nec esset repetenda, quia expresse non est aliud sancitum. Ita Zanardus.

3. Itaque contra Castrum, si de facto contingeret Inquisitorem sine Episcopo, & è contra reum ad abjuratorem cogere, talis reus sic abjurans maneret subiectus stante dicta abjuratone ad pœnam relapsi, & ita hanc sententiam tenet etiam Farin. de heresi quest. 186.

7.9. concedo tamen non licere Inquisitoribus suspensum de heresi vehementer cogere ad abjurandum sine Episcopo, & ita tradit Azorius tom. 1. lib. 8. cap. 18. q. 16. Molina de just. tom. 5. tract. 5. disp. 28. n. 16. & alij; quidquid in contrarium sentiat Campegi. in addit. ad Zanchinum de heret. cap. lit. E.

RESOL. CI.

In Bulla Sixti V. contra Astrologiam judicariam obliget non solum in foro exteriori, sed in foro conscientie? Et an contra supradictos possint Inquisitores procedere? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 58.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam docent Doctores, quos citat & sequitur Sanch. in sum. tom. 1. lib. 1. c. 38. n. 34. quibus ego addo Homobon. de exam. Eccl. p. 1. tract. 6. cap. 5. q. 22. Flavius Cherubinus in compen. Bul. tom. 2. conf. 17. Sixti V. schol. 1. Peirinum in privit. Minim. tom. 1. constit. 9. Pauli V. §. 2. n. 24. & Farin. de heresi. q. 181. §. 1. n. 59.

2. Sed contrariam sententiam non minus probabiliter docet Suarez, Valentia, & Rodriguez apud Sanch. ubi sup. quibus ego addo Molfesum in sum. p. 1. tr. 11. c. 7. n. 120. Nald. in sum. ver. Astrologia. n. 4. & Raphaël de la Torre in 2.2. q. 95. art. 5. disp. 2. fol. mibi 271. Et idem Homobonus, Peirinus, & Sanchez loc. cit. vocant tantum tuiorem, & veriorum sententiam affirmativam, quam ipsi tenent. Itaque secundum mentem horum Doctorum, Bulla Sixti V. lata est pro foro exteriori, unde quicquid licitum erat de jure antiquo prædicere ante dictam Bullam, & nunc etiam in foro conscientie, scilicet scandalo, erit licitum; quænam verò futura contingentia, & quomodo erant licita prædicere ante dictam Bullam, vide Cajet. in 2.2. q. 95. art. 5. Valent. to. 3. disp. 6. q. 12. punct. 3. Deltium disqu. mag. l. 4. c. 3. q. 1. concl. 2. Tolet. in sum. lib. 4. c. 15. n. 6. & alios. Ego autem non damnarem illum qui hæc prædicet, sola tenuissima conjectura, & certitudine, qua sciri possunt per alia; verum est quod his non obstantibus, contra supradictos possunt in foro exteriori DD. Inquisitores procedere. Vide etiam circa præsentem quæstionem Filliuc. tom. 2. tr. 24. cap. 4. n. 84.

RESOL. CII.

Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra sortilegos in favorem DD. Inquisitorum? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 107.

§. 1. **N**ota primò non esse probandum quod aliqui machinati sunt prædictam Bullam non tribuere Inquisitoribus jurisdictionem super alias superstitiones, quam super divinationes, sique accipiant Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. c. 8. n. 92. est namque contra expressa Bullæ verba, quæ possunt intelligi quod committant eam jurisdictionem Inquisitoribus & Ordinariis cumulativè, simul tamen more aliorum delictorum, de quibus Inquisitores cognoscunt, siquidem verba tam & quàm cum sensum patiuntur.

2. Nota secundò spectato jure dictæ constitutionis Inquisitores possunt & tenentur se intromittere in superstitionibus saltem sapientibus hæresim, etiam non manifestè, ut patet ex verbis Bullæ, in quibus eis submittuntur omnes incantationes, & similes superstitiones quæ verba saltem accipienda sunt de superstitionibus sapientibus hæresim, etiam non manifestè. Nam Pontifex addit, etiam si in plerisque his casibus procedere non valebant, &c. valebant autem in omnibus sapientibus hæresim manifestè: ergo, &c.

3. Nota tertio quod non spectat ad Inquisitores in prædicta Bulla terminis sortilegiorum, &c. cognitio Ref. seq. privativè ad Ordinarios, tum quia semper est in dubio evitanda juris correctio; tum quia dicta constitutio est odiosa Ordinariis, ergo jurisdictio per eam Inquisitoribus concessa restringenda est ad cumulativam, & omnia supradicta docet Emanuel de Valle de Moura opus. de enfal. & incant. sect. 3. c. 1. n. 4. 7. 8. ubi etiam notat quod Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. c. ult. n. 11 aliter, superstitiones puras, in quibus non est expressa suspicio hæresis, non pertinere ad Inquisitores, etiam per Bullam Sixti V. Sed hoc, ait, Emanuel, cum distinctione accipiendum est. Si enim intelligat de illis quæ aliquo modo specificè, licet non manifestè sapiunt hæresim, displicet ob verba Bullæ. Si autem intelligat de nullo modo specificè sapientibus, placet, licet hæ rarissimæ sint. Ita Emanuel. ubi supra.

RESOL. CIII.

An Inquisitores per Bullam Sixti V. contra sortilegos cognoscant de sortilegiis omnibus privativè quoad Episcopos? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 119.

§. 1. **D**iximus supra per Bullam Sixti V. Inquisitores hodie cognoscere de sortilegiis etiam non sapientibus hæresim. Quæritur modò, an hæc cognitio sit illis tributa privativè quoad Episcopos? & respondeo negativè cum Joanne Francisco Leone Episcopo Thelesino in lib. de sortilegiis cap. 8. ubi sic asserit: Ex constitutione Sixti V. possunt Inquisitores cognoscere de sortilegiis, non tamen privativè quoad Episcopos, imò causas superstitionum, incantationum, veneficiorum, & blasphemiarum Episcopi cognoscere, & nisi sapiant manifestè hæresim, absque Inquisitorum interventu illas possunt decidere; definire, & terminare, per textum in cap. accusatus, de heret. in 6. Et ita censuit sacra Generalis Congregatio Romanæ, & universalis Inquisitionis sub die 21 Decemb. ann. 1602. Quamvis enim per dictam constit. Sixti V. fuerit Inquisitoribus attributa jurisdictio cognoscendi de causis sortilegiorum, superstitionum, veneficiorum & incantationum, etiam quod alias de præmissis non cognoscerent. Non tamen fuit Ordinariis restricta facultas quin liberè in causis hujusmodi, ut prius, dummodo non hæresim manifestè redoleant, procedere possint cum id ex juris communis dispositione illis sit attributum. Ita ille, & alij.

RESOL. CIV.

An in dubio sapiat ne sortilegium hæresim, manifestè possint Inquisitores se intromittere? Ex part. 4. tract. 8. Ref. 112.

§. 1. **A**ffirmativè respondendum est ex jure novæ constitutionis Sixti V. Difficultas est de jure antiquo, per cap. accusatus, in §. sane, & negativam sententiam docet glossa ibi, & alij relati ab August. Barbohm collect. to. 3. l. 5. tit. 2. c. 8. n. 24. Et ratio est. Verbum post verbi. Sed, au.